

ROMÂNIA
Ministerul Afacerilor Externe

DAF / AE / MC

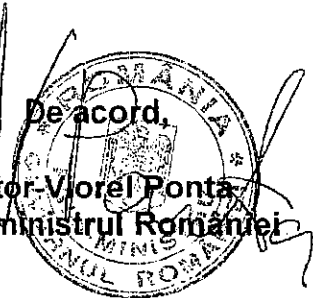
Nr. H 2-3/1099/13.06.2014

Aprob,

Traian Băsescu
Președintele României

De acord,

Victor-Viorel Ponta
Prim-ministrul României

MEMORANDUM

De la: Titus Corlățean, ministrul afacerilor externe

P.

Tema: Semnarea și aplicarea provizorie de către România a Acordului de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, în ceea ce privește Titlurile III, IV, V, VI și VII, precum și Anexele I – XLIV și Protocoalele I – III

I. Elemente de context

Prezentul memorandum a fost elaborat și promovat în baza Legii 276/2011 privind procedura prin care România devine parte la tratatele încheiate între Uniunea Europeană și statele membre, pe de o parte, și state terțe sau organizații internaționale, pe de altă parte, având în vedere caracterul "mixt" al Acordului de asociere – participarea Uniunii Europene alături de toate statele membre, pe de o parte și Ucraina pe de altă parte.

Acest demers este complementar celor de la nivelul Uniunii (vizând aprobarea deciziei Consiliului privind semnarea de către Uniunea Europeană a Titlurilor III, IV, V, VI și VII ale Acordului, precum și a anexelor și protocoalelor acestuia) și acoperă partea de procedură la nivel național necesară în vederea semnării părților respective din Acordul de asociere de către România, alături de UE și celelalte state membre UE, cel mai probabil cu prilejul Consiliului European care va avea loc la Bruxelles în data de 27 iunie 2014.

După cum se cunoaște, semnarea Acordului a fost prevăzută inițial pentru Summit-ul de la Vilnius, care a avut loc în perioada 28-29 noiembrie 2013¹, însă situația politică de pe plan intern a Ucrainei a dus la refuzul semnării de către aceasta cu acel prilej.

Ulterior, în contextul evenimentelor pe plan intern soldate cu schimbarea de regim de la Kiev, precum și al evoluției relațiilor între Ucraina și Federația Rusă (anexarea Crimeii) au fost semnate în marja Consiliului European din data de 20-21 martie 2014 părțile politice ale Acordului (preambulul, titlurile I, II și VII)², precizându-se în Actul Final al summit-ului extraordinar între UE, statele membre și Ucraina privind Acordul de Asociere că acordul este unic, însă este materializat prin două instrumente conexe. De asemenea, prin Actul final s-a prevăzut angajamentul semnatarilor de a se consulta prin intermediul canalelor diplomatice pentru a stabili data unei reuniuni sau orice altă acțiune care să ducă la semnarea restului prevederilor Acordului de Asociere. O primă ocazie în acest sens se dorește a fi Consiliul European din 27 iunie a.c., la care se vor semna și acordurile de asociere cu Republica Moldova și Georgia.

II. Semnarea Acordului

Caracterul mixt al Acordului determină necesitatea îndeplinirii concomitente a procedurilor la nivelul Uniunii Europene pentru a obține aprobarea semnării, precum și a procedurilor interne, la nivelul statelor membre.

Din punct de vedere procedural, în conformitate cu art. 218(5) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, în vederea semnării Acordului de Asociere cu Ucraina, a fost redactat un proiect de decizie a Consiliului privind *semnarea în numele Uniunii Europene, și aplicarea cu titlu provizoriu a Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, în ceea ce privește Titlurile III, IV, V, VI și VII, precum și Anexele I – XLIV și Protocoalele I – III.*

Ulterior, au fost propuse două proiecte de decizie de semnare³: prima decizie urmând să acopere *semnarea în numele Uniunii Europene, și aplicarea cu titlu provizoriu a Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, în ceea ce privește Titlurile III, IV, V, VI și VII, precum și Anexele I – XLIV și Protocoalele I – III, cu excepția dispozițiilor referitoare la tratamentul aplicat resortisanților țărilor terțe care lucrează cu forme legale pe teritoriul celeilalte părți și o a doua decizie, care privește semnarea, în numele Uniunii Europene, a Acordului de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice*

¹ În acest sens a fost aprobat memorandumul nr. H 2-3/1640/01.11.2013

² Doc. CONS nr. 7778-14 din 15 martie. Procedura internă la nivelul României s-a derulat în baza Memorandumului nr. H 2-3/504/18.03.2014, semnat de Președintele Traian Băsescu

³ Doc. nr. 161-14ua și 162-14ua.

și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, în ceea ce privește dispozițiile referitoare la tratamentul aplicat resortisanților țărilor terțe care lucrează cu forme legale pe teritoriul celeilalte părți. Referitor la semnarea Acordului prin intermediul a două decizii, partea română a avut la momentul pregătirii semnării Acordului, cu ocazia Summit-ului de la Vilnius, obiecții motivate de caracterul unitar al acordului internațional care nu justifică existența mai multor decizii de semnare și de interpretarea literală a prevederilor din dreptul Uniunii Europene referitoare la acordurile externe, care vorbesc întotdeauna de adoptarea unei decizii și nu a unor decizii de semnare.

Prin urmare, în cazul în care se va recurge la scindarea deciziei de semnare, partea română va formula o declarație prin care să își exprime dezacordul cu privire la scindarea deciziei.

Semnarea Acordului va fi însoțită și de semnarea unui Act final între UE și statele sale membre, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, prin care sunt reamintite acele prevederi care au fost deja semnate în data de 21 martie 2014 și este reiterat caracterul unitar al Acordului de asociere, care constituie un singur instrument juridic. Totodată, în acest Act final se mai afirmă și faptul că Acordul se aplică provizoriu pe întreg teritoriul Ucrainei, așa cum acesta este recunoscut în baza dreptului internațional, urmând a fi întreprinse consultări pentru a se stabili care vor fi efectele acestui acord în legătură cu teritoriul Republicii Autonome a Crimeei și orașului Sevastopol, care au fost anexate în mod ilegal și asupra cărora guvernul ucrainian nu își exercită controlul.

III. Aplicarea provizorie

În ceea ce privește aplicarea provizorie a Acordului de Asociere, înainte de intrarea sa în vigoare, sunt respectate prevederile Legii 276/2011 privind procedura prin care România devine parte la tratatele încheiate între Uniunea Europeană și statele membre, pe de o parte, și state terțe sau organizații internaționale, pe de altă parte, care prevede la art. 7 că aceste tratate pot fi aplicate provizoriu integral sau parțial înainte de intrarea în vigoare dacă în tratat este inclusă o prevedere expresă în acest sens.

În cazul Acordului de Asociere cu Ucraina, pe baza opiniei Serviciului Juridic al Consiliului, modalitatea de reglementare a aplicării provizorii a fost includerea unei prevederi exprese în acest sens în textul Acordului (art. 486) și detalierea domeniilor de aplicare provizorie în instrumentele adoptate pe plan intern UE în vederea semnării.

Astfel, **art. 486 din Acordul de Asociere** prevede aplicarea provizorie a dispozițiilor acestuia, „respectând indicațiile Uniunii, astfel cum se prevede la alineatul (4) din prezentul articol și în conformitate cu procedurile interne și legislația fiecărei părți, după caz”. Pentru aplicarea provizorie a dispozițiilor din Acord indicate de Uniune, trebuie îndeplinite două condiții cumulative (conform alineatului 4 al aceluiași articol) și anume primirea de către depozitar a:

- „notificării din partea Uniunii a finalizării procedurilor necesare în acest scop, cu indicarea părților din acord care se aplică cu titlu provizoriu; și
 - instrumentului de ratificare din partea Ucrainei, în conformitate cu procedurile sale și cu legislația sa relevantă.”
-

Conform alineatului 5 aplicarea cu titlu provizoriu produce efecte începând din prima zi a celei de a doua luni care urmează datei la care depozitarul (Secretariatul General al Consiliului) primește notificările menționate.

Art. 4 din proiectul de Decizie a Consiliului privind semnarea în numele Uniunii Europene, și aplicarea cu titlu provizoriu a Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte⁴, prezintă în mod detaliat care din prevederile acordului vor fi aplicabile provizoriu, în măsura în care privesc aspecte ce țin de competența Uniunii Europene.

Art. 4(1) mai arată că aplicarea provizorie se va realiza în conformitate cu dispozițiile art. 486 din Acord și cu respectarea notificărilor pe care acesta le cuprinde. Data de la care va începe aplicarea provizorie a Acordului va fi publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene de către Secretariatul General al Consiliului (art. 4, (2)).

Cu privire la aplicarea provizorie a Acordului de Asociere / DCFTA, înainte de intrarea sa în vigoare, Comisia Europeană și Serviciul European de Acțiune Externă au în vedere o abordare inovativă, extinsă și echilibrată, care să nu se rezume doar la partea comercială, aplicată provizoriu în mod tradițional în cazul acordurilor UE cu statele terțe, ci și la partea de valori comune (art. 4 al proiectului de decizie de semnare).

Aplicarea provizorie privește:

- Titlul III: articolele 14 și 19;
- Titlul IV (cu excepția articolului 158, în măsura în care se referă la aplicarea de sancțiuni penale în caz de nerespectare a drepturilor de proprietate intelectuală, și a articolelor 285 și 286, în măsura în care aceste dispoziții se aplică procedurilor administrative, controlului jurisdicțional și căilor de atac la nivelul statelor membre). Aplicarea provizorie a articolului 279 nu va afecta drepturile suverane ale statelor membre UE asupra resurselor lor de hidrocarburi, în conformitate cu dreptul internațional, inclusiv drepturile și obligațiile dobândite ca părți ale Convenției ONU din anul 1982 privind dreptul mării. Aplicarea provizorie a articolului 280(3) de către UE nu va afecta delimitarea existentă între competențele UE și cele ale statelor membre în ceea ce privește acordarea de autorizații pentru prospecțiuni, explorări sau exploatarea de hidrocarburi.
- Titlul V: capitolul 1 (cu excepția articolelor 338 litera (k), 339 și 342), capitolul 6 (cu excepția articolelor 361, 362 litera (c), 364 și 365 literele (a) și (c)), capitolul 7 (cu excepția articolului 368 alineatul (3) și a articolului 369 literele (a) și (d)), capitolele 12, 17 (cu excepția articolului 404 litera (h)) și 18 (cu excepția articolelor 410 litera (b) și 411), capitolele 20, 26 și 28 și articolele 353 și 428;
- Titlul VI;

⁴ Sau, în cazul în care se va recurge la scindarea deciziilor de semnare, art. 4 din Decizia privind semnarea în numele Uniunii Europene, și aplicarea cu titlu provizoriu a Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, cu excepția dispozițiilor referitoare la tratamentul aplicat resortisanților țărilor terțe care lucrează cu forme legale pe teritoriul celeilalte părți, în ceea ce privește Titlurile III, IV, V, VI și VII, precum și Anexele I – XLIV și Protocoalele I – III

- *Titlul VII (cu excepția articolului 479 alineatul (1)) în măsura în care dispozițiile acestui titlu se limitează la scopul de a asigura aplicarea cu titlu provizoriu a acordului astfel cum este definită în prezentul alineat;*⁵
- Anexele I-XXVI, anexa XXVII (cu excepția aspectelor care privesc sectorul nuclear), anexele XXVIII-XXXVI (cu excepția punctului 3 din anexa XXXII), anexele XXXVIII-XLI, XLIII și XLIV, precum și protocoalele I-III.

Notă: Precizăm că, anterior, cu ocazia semnării Preambulului, Articolului 1 și Titlurilor I, II și VII au fost incluse în sfera aplicării provizorii următoarele domenii:

- *Titlul I*
- *Titlul II articolele 4, 5 și 6;*
- *Titlul VII (cu excepția articolului 479 alineatul (1)) în măsura în care dispozițiile acestui titlu se limitează la scopul de a asigura aplicarea cu titlu provizoriu a acordului astfel cum este definită în prezentul alineat;*

IV. Relevanța tratatului pentru România

Elemente generale privind relevanța acestui acord pentru România se regăsesc în memorandumul nr. H 2-3/1640/01.11.2013 cu tema: "Semnarea și aplicarea provizorie de către România a Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă", ideea de bază fiind faptul că acest acord reglementează angajamentul Ucrainei de a prelua o parte semnificativă a *acquis*-ului comunitar, ceea ce transformă Acordul de Asociere / DCFTA într-o agendă de reforme extinsă și clar definită, având ca obiectiv aproximarea legislației și practicilor cu normele UE. Precizăm că părțile ce se vor a fi semnate pe 27 iunie 2014 reprezintă aspectele cele mai controversate, deoarece, după cum se cunoaște, partea de acord de comerț liber (DCFTA) a fost cea care a antagonizat Federația Rusă.

Semnarea Acordului de Asociere / DCFTA, urmată de aplicarea provizorie și implementarea prevederilor acestuia, va plasa Ucraina pe un parcurs european predictibil. Astfel, apreciem că semnarea Acordului de Asociere / DCFTA între UE și Ucraina servește intereselor României în ceea ce privește consolidarea relației bilaterale cu statul vecin (inclusiv din perspectiva gestionării subiectelor sensibile și din punctul de vedere al asigurării respectării drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale).

Avizele ministerelor cu competențe pe domeniile reglementate de acord au fost date în conformitate cu dispozițiile art. 3, alin 2 și art. 4, alin. 1 din Legea 276/2011 cu ocazia pregătirii semnării Acordului de Asociere în cadrul Summit-ului de la Vilnius din perioada 28 - 29 noiembrie 2013 și sunt anexate prezentului memorandum.

În intervalul de timp scurs de la Summit-ul de la Vilnius și până în prezent, textul Acordului nu a suferit modificări de fond, iar semnarea acestuia, în ciuda faptului că are loc în două etape, nu afectează conținutul Acordului de Asociere. Prin urmare, în mod similar semnării primei părți a Acordului de asociere, dar și având în vedere timpul scurt rămas până la semnarea restului Acordului, procedura de avizare a prezentului memorandum s-a limitat la sesizarea Ministerului Justiției, respectiv a Ministerul Economiei (având în vedere faptul că părțile din acord ce urmează a fi semnate sunt reprezentate în principal de componenta de Acord Aprofundat și Cuprinzător de Comerț Liber/DCFTA).

⁵ Titlul VII este menționat din nou, deși a fost semnat împreună cu Preambulul, Articolul 1 și Titlurile I și II, deoarece este necesară invocarea lui în ceea ce privește aplicarea provizorie a dispozițiilor care urmează să fie semnate. Anterior, Titlul VII a intrat în sfera aplicării provizorii doar referitor la domeniile semnate inițial.

Textul integral al Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, precum și textul Deciziei Consiliului referitoare la semnarea, în numele Uniunii Europene și aplicarea provizorie a Acordului sunt anexate prezentului memorandum, conform art. 3, alin. 5 din Legea 276/2011.

III. Având în vedere cele de mai sus, **propunem:**

1. Aprobarea semnării de către România a *Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte*, în ceea ce privește Titlurile III, IV, V, VI și VII, precum și Anexele I – XLIV și Protocoalele I – III,
 2. Aprobarea semnării de către România a Actului final între UE și statele sale membre, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte
 3. Aplicarea provizorie a dispozițiilor din Acord menționate în Decizia privind semnarea în numele Uniunii Europene, și aplicarea cu titlu provizoriu a Acordului de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Ucraina, pe de altă parte, în ceea ce privește Titlurile III, IV, V, VI și VII, precum și Anexele I – XLIV și Protocoalele I – III, în condițiile prevăzute de art. 486 din Acord.
 4. Semnarea Acordului de către Președintele României, în cadrul Consiliului European care va avea loc în data de 27 iunie 2014 sau la o dată ce va fi convenită ulterior, în funcție de evoluțiile politico-diplomatice.
-